

MATURITNÍ ZPRAVODAJ

CZVV INFORMUJE O NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠCE

Vážení čtenáři Maturitního zpravodaje,

maturitní zkouška z českého jazyka a literatury ve společné části je zkouškou povinnou, kterou by měli konat, vyjma pár zákonem definovaných výjimek, všichni žáci, kteří se přihlásili k řádnému termínu maturitní zkoušky v jarním zkušebním období 2015. Když se vezme v potaz i opravný či náhradní termín zkoušky, přihlásilo se ke zkoušce společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury celkem 77 715 žáků, z toho 3 068 maturantů bude konat opravnou, nebo náhradní zkoušku. Věřím, že k pečlivé přípravě maturantů přispěje i tento tematicky zaměřený Maturitní zpravodaj, který přináší doporučení a důležité informace ke zkoušce z českého jazyka a literatury.

Přeji úspěšné složení maturitní zkoušky.

Jiří Zíka
ředitel CZVV

ČESKÝ JAZYK

„Jazyk český je dobrý, ušlechtilý, rozumný, zdobný, bohatý a hojný,“ napsal v 15. století Viktorin Kornel ze Všehrd a myslet bychom na to měli i dnes, a to nejen před maturitní zkouškou.

Zkouška z českého jazyka a literatury je koncipována jako zkouška komplexní, skládá se tedy z dílčích zkoušek: z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky. Váhy dílčích zkoušek pro celkové hodnocení jsou v poměru 1 : 1 : 1. Aby žáci úspěšně absolvovali celou zkoušku, musí uspět u **všech tří dílčích zkoušek**. V opravných a náhradních termínech konají žáci jen tu dílčí zkoušku, k níž se nedostavili, nebo kterou nevykonali úspěšně.

ZÁKLADNÍ INFORMACE KE ZKOUŠCE Z ČJL

Konkrétní termíny a časy konání **didaktického testu a písemné práce** společné části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury určuje jednotné zkušební schéma, které naleznete na www.novamaturita.cz v záložce [Maturitní kalendář 2015](#). Datum a čas konání **ústní zkoušky** stanovuje ředitel školy.

Termín **didaktického testu** z ČJL byl v jarním zkušebním období 2015 stanoven na **5. května 2015 v 8.00**, písemná práce se koná tentýž den v **11.30**.

Jednotné zkušební schéma písemných zkoušek společné části maturitní zkoušky pro jarní zkušební období 2015 naleznete na oficiálním webu maturitní zkoušky [zde](#).

Žáci s priznaným uzpůsobením podmínek mají navýšen čas na vypracování didaktického testu a písemné práce, případně jim jsou priznána i další uzpůsobení podmínek podle posudku vypracovaného školským poradenským zařízením. V případě ústní zkoušky se navyšuje čas na přípravu na zkoušku.

Cizincům, kteří pobývají na území České republiky po dobu kratší než čtyři roky bezprostředně před konáním maturitní zkoušky,

se na základě jejich žádosti prodlužuje doba konání didaktického testu o 15 minut a písemné práce o 30 minut.

DIDAKTICKÝ TEST Z ČJL

Didaktický test z českého jazyka a literatury ověřuje osvojení čtenářských dovedností a základních jazykových a literárních znalostí a dovedností. Skládá se z 32 úloh, kromě tradičních typů úloh, s nimiž se žáci setkávali už od roku 2011, se v letošním testu nově objeví úlohy přiřazovací a úlohy úzce otevřené.

V rámci uzavřených úloh se v testu nejčastěji vyskytují tzv. **multiple-choice úlohy** (s výběrem jedné správné odpovědi ze čtyř nabízených alternativ). V zastoupení jednotlivých odpovědí nelze hledat žádný systém, např. odpověď A se může vyskytovat čtyřikrát za sebou. U **dichotomických úloh** žák rozhoduje, zda uvedené tvrzení je pravdivé, či nepravdivé (ANO/NE). V didaktickém

>>>

KOMPLEXNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY – přehled

dílčí zkouška	váha	vymezený čas	forma zadání	pomůcky
didaktický test	1/3	60 minut	test	psací potřeby
písemná práce	1/3	25 minut na výběr zadání 90 minut zkouška	výběr z 10 zadání	psací potřeby Pravidla českého pravopisu
ústní zkouška	1/3	20 minut příprava 15 minut zkouška	vylosovaný pracovní list	psací potřeby

testu z českého jazyka a literatury jsou dichotomické úlohy seskupeny do svazků po čtyřech, svazek jako celek ověřuje jednu znalost či dovednost. Ani v tomto případě nelze očekávat nějaké zákonitosti ve výskytu odpovědi ANO/NE, v jednom svazku se mohou objevit odpovědi v poměru 2 : 2, 1 : 3 nebo 0 : 4. Bodově ohodnocení jsou v případě těchto úloh pouze ti žáci, kteří správně vyřeší alespoň 3 podúlohy ve svazku 4 dichotomických úloh. Dalším typem uzavřené úlohy, která se v didaktickém testu z českého jazyka a literatury objevuje, je **úloha uspořádací**, jejíž řešení spočívá v seřazení jednotlivých částí textu v souladu s textovou návazností. **Úlohy přiřazovací**, které byly do testu nově zařazeny, jsou tvořeny dvěma seznamy pojmů, definic, ukázek textů aj., úkolem žáků je najít adekvátní dvojice.

Letos se v didaktickém testu z českého jazyka a literatury objeví poprvé také **úzce otevřené úlohy**. Odpovědi na tyto úlohy může být slovo, několik slov nebo slovní spojení.

Na řešení didaktického testu mají žáci 60 minut. V průběhu testování není žákům dovoleno používat žádné pomůcky kromě psacích potřeb. Výjimku mohou tvořit cizinci a žáci s PUP.

DOPORUČENÍ K DIDAKTICKÉMU TESTU

Základním dokumentem, z něhož didaktický test vychází, je katalog požadavků pro český jazyk a literaturu. V něm jsou definovány znalosti a dovednosti, které budou v rámci didaktického testu ověřovány. Při přípravě na test by si tedy žák měl **katalog požadavků důkladně prostudovat**.

Důležité je také **pozorně si přečíst zadání úlohy** a odpovídat pouze na položenou otázku. Pokud se úloha vztahuje k výchozímu textu, je nutné při jejím řešení pracovat pouze s informacemi, které jsou v daném výchozím textu obsaženy. Žádná úloha (s výjimkou úloh ověřujících interdisciplinární souvislosti a základní přehled o literárněhistorickém kontextu) nevyžaduje znalost faktů, které jdou za konkrétní text. Cílem maturit-

ního testu je ověřit, co se žák během studia na střední škole naučil, žádné „chytáky“ se v testu nevyskytují.

Při řešení testu je nutné si **dobře rozvrhnout čas** (např. nezdržovat se zdánlivě „neřešitelnými“ úlohami, k obtížnějším úlohám se vrátit později) a ponechat si také dostatečný čas na kontrolu řešení. Zadavatel didaktického testu upozorní žáky 5 minut před vypršením časového limitu na blížící se konec zkoušky. Při řešení testových úloh si žáci mohou psát do testového sešitu poznámky, podtrhávat si slova či slovní spojení ve výchozích textech apod., samotné řešení úlohy je však nutné uvést do záznamového archu. **Předmětem hodnocení jsou pouze odpovědi zapsané v záznamovém archu, nikoli v testovém sešitě**. V testovém sešitě jsou uvedena pravidla pro správný zápis odpovědí, je nutné se jimi řídit. Zejména je třeba dbát na to, aby odpovědi na otevřené úlohy byly čitelné a nepřesahovaly pole určené k zápisu těchto odpovědí.

PÍSEMNÁ PRÁCE Z ČJL

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání stanoví pro každé zkušební období 10 tematicky různorodých zadání, z nichž si žák vybírá jedno. Součástí zadání mohou být výchozí texty různého charakteru (např. písemný text, graf, tabulka, mapa, obrázek, schéma aj. včetně jejich kombinací). Maturanti mohou při psaní písemné práce používat Pravidla českého pravopisu. Vyhodnocení písemné práce probíhá na školách podle centrálně zpracované metodiky.

Pro přípravu na písemnou práci z českého jazyka a literatury Centrum připravilo užitečnou příručku JAK NA TO – písemná práce z ČJL. Tuto příručku naleznete ke stažení v záložce [Publikace k maturitě 2015](#) na adrese www.novamaturita.cz.

Na začátku zkoušky rozdává zadavatel žákům testový sešit s nabídkou **10 zadání**. Na výběr zadání mají žáci 25 minut, během

nichž si mohou svoji práci naplánovat. V testovém sešitě je k dispozici jedna prázdná stránka určená např. k napsání osnovy, části konceptu nebo může sloužit pro uspořádání myšlenek, které se vztahují k budoucímu textu písemné práce. Po uplynutí zmíněných 25 minut začíná samotná zkouška, časový limit na vypracování písemné práce je **90 minut**, pouze žáci s příznacím uzpůsobením podmínek a cizinci pobývající v České republice méně než čtyři roky mají na sepsání písemné práce více času. Povolenou pomůckou u této dílčí zkoušky jsou kromě psacích potřeb Pravidla českého pravopisu, cizinci mohou navíc používat i překladový slovník a Slovník spisovné češtiny, žáci s PUP mohou využít kompenzační pomůcky uvedené ve svém posudku. **Minimální rozsah písemné práce z českého jazyka a literatury je 250 slov**, horní hranice **není** stanovena. Není třeba, aby maturanti počítali jednotlivá slova, mohou se řídit orientačním ukazatelem, že 250 slov je asi 25 až 30 řádků v závislosti na velikosti písma.

UPOZORNĚNÍ: Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce a nebude hodnocen.

Pro hodnocení písemných prací **platí vnitřní podmínka hodnocení**: písemná práce, která nesplňuje požadavky na 1. kritérium (reaguje na jiné téma nebo nevykazuje charakteristické rysy zadaného slohového útvaru / nerespektuje zadanou komunikační situaci), je **hodnocena celkově 0 body a dále se nehodnotí**. Také písemná práce, která nesplňuje požadavky na stanovený počet slov, je celkově hodnocena 0 body.

DOPORUČENÍ K PÍSEMNÉ PRÁCI

Je třeba **pečlivě přistupovat k výběru zadání** a nedat na počáteční „okouzlení“ tématem zadání. Maturant by si měl dobře promyslet, které ze zadání je mu blízké jak tématem (o čem má psát), tak i komunikační situací nebo slohovým útvarem (jakým způsobem má psát a jaké jazykové prostředky volit). Čas vymezený pro výběr zadání by měl žák využít také k naplánování práce. Osnova není součástí hodnocení, není tedy nutné ji opisovat do záznamového archu, je však důležitá v přípravné fázi psaní textu. Je velmi vhodné načrtnout si orientační body budoucího textu a při samotném psaní se tohoto plánu držet.

Žák musí **respektovat zvolené zadání**. Odchylení od zadání, nebo dokonce jeho nesplnění má vliv na konečné hodnocení písemné práce.

>>>

Velmi důležité je také **dobře si rozvrhnout čas**. Během 90 minut vymezených na zkoušku musí maturant zapsat finální verzi textu do záznamového archu. Před odevzdáním písemné práce by si měl text ještě jednou přečíst a zkontrolovat problematické pravopisné jevy v Pravidlech českého pravopisu. Při rozvržení času je tedy nutné počítat s dobou, kterou tato kontrola zabere.

Při psaní písemné práce by měl žák **pečlivě volit jazykové prostředky**, tedy zvážít, pro jakého adresáta má být text určen, jaké jsou základní požadavky na daný slohový útvar nebo funkční styl. V neposlední řadě by se měl snažit o pestré vyjadřování, měl by prokázat dostatečnou šíři slovní zásoby, neopakovat stále stejné formulace. Neméně důležité je také přehledné členění textu a promyšlená kompozice. Text by měl být přehledně a logicky uspořádán, aby bylo možné se v něm snadno orientovat.

Předpokladem úspěchu je také čitelné písmo. To, co hodnotitel nepřečte, nebude moci ohodnotit, proto je důležité **psát čitelně**.

V některých zadáních se maturanti setkají s výchozím textem, který často slouží jako pomocník pro lepší porozumění zadání. **Při práci s výchozím textem** je třeba mít na paměti, že prosté opsání výchozího textu se nezapočítává do rozsahu písemné práce, nejedná se totiž o autorský text. Výchozí text, který má inspirativní funkci, žák do své

práce může, ale nemusí začlenit. Některá zadání písemné práce jsou ale koncipována záměrně tak, aby žák musel s výchozím textem pracovat a do svého textu ho funkčně začlenit. V rámci maturitní písemné práce může být zadán například úvahový text, v němž má žák vyjádřit své stanovisko k premisám uvedeným ve výchozím textu. Jiné zadání může po žákovi požadovat, aby navázal na situaci nastíněnou ve výchozím textu a tuto situaci ve své vlastní práci rozvíjel. Pokud je zadán motivační dopis, žák musí reagovat na nabídku práce uvedenou ve výchozím textu. Výchozí text lze někdy použít jako úvod písemné práce, např. u vypravování. V tomto případě je ale nutné ho opsat, neboť bez toho by byla narušena soudržnost textu, což by mohlo ovlivnit jeho srozumitelnost.

ÚSTNÍ ZKOUŠKA Z ČJL

Předmětem ústní zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu studia na daném typu střední školy.

V souladu s katalogem požadavků stanovil ředitel školy nejpozději **do 30. září školního roku**, v němž se maturitní zkouška koná, školní seznam literárních děl a zpřístupnil ho žákům. Ze školního seznamu si žák vybral 20 literárních děl, která jsou seznamem jeho maturitních zadání. Tento

seznam byl žák povinen odevzdat řediteli školy do 31. března 2015.

Zkouška samotná začíná pro maturanta v okamžiku, kdy si vylouje číslo zadání a obdrží příslušný pracovní list, který obsahuje výňatek z uměleckého textu, výňatek z neuměleckého textu a strukturu zkoušky.

Ukázky pracovních listů k ústní zkoušce, příklady zadání písemné práce a testových úloh z ČJL naleznete jednak v [Katalogu požadavků](#), jednak na stránkách www.novamaturita.cz v záložce [Testy a zadání](#).

Obecnou strukturu zkoušky mohou mít všichni žáci také k dispozici na potítku. **Na přípravu na zkoušku je vymezeno 20 minut, vlastní zkouška trvá nejdéle 15 minut.** U ústní zkoušky z českého jazyka a literatury nejsou kromě psacích potřeb povoleny žádné pomůcky, tedy ani čtenářský deník.

Žák je hodnocen v 7 oblastech, ve všech může získat maximálně 4 body, nejvýše tedy 28 bodů za celou zkoušku.

Charakteristiku uměleckého textu tvoří 4 části:

- » I. část analýzy uměleckého textu: téma, kompozice, literární druh a žánr;
- » II. část analýzy uměleckého textu: vyprávěč / lyrický subjekt, postavy;
- » III. část analýzy uměleckého textu: jazykové prostředky;

>>>

» literárněhistorický kontext.

Charakteristika neuměleckého textu se skládá ze 2 částí:

- » I. část: porozumění textu, charakteristika komunikační situace;
- » II. část: funkčněstylové charakteristiky textu, jazykové prostředky.

Poslední oblastí, v níž je žák hodnocen, je kritérium *výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury*. Hodnocení žáka v tomto kritériu je založeno na jeho výkonu v průběhu celé zkoušky, žák může být hodnocen maximálně 4 body.

Pro kritérium *charakteristika uměleckého textu* platí **vnitřní podmínky hodnocení**:

1. Za celé kritérium musí žák získat alespoň 4 body. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.
2. Za analýzu uměleckého textu (I.–III. část) musí žák získat alespoň 3 body. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.

Pro kritérium *výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury* platí **vnitřní podmínka hodnocení**:

3. Pokud žák získá v některé z dílčích částí zaměřených na charakteristiku uměleckého a/nebo neuměleckého textu 0 bodů, může být v kritériu *výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury* hodnocen maximálně 3 body.

DOPORUČENÍ K ÚSTNÍ ZKOUŠCE

Odpovědi na jednotlivé body struktury zkoušky je dobré si přehledně poznamenat. Lepší je **psát si přípravu spíše heslovitě** nebo pomocí krátkých vět, při rozhovoru se zkoušejícím se pak žák lépe orientuje v poznámkách. Podstatou ústní zkoušky je analýza textů, převážná část zkoušky se odehrává nad textem. Vhodné tedy je, aby si žák v rámci své přípravy označil ve výňatcích místa, kterými bude během zkoušky svá tvrzení dokládat. Důležitou součástí ústní zkoušky je kvalita ústního projevu, která je samostatným kritériem hodnocení. Při samotné zkoušce by měl žák **mluvit spisovně**, jeho projev by měl být souvislý a srozumitelný, žák by se měl vyjadřovat v **dobře strukturovaných a přehledných větách**.

HODNOCENÍ SPOLEČNÉ ČÁSTI MATURITNÍ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Didaktický test je vyhodnocován centrálně elektronickou formou. Písemná práce a ústní zkouška jsou hodnoceny hodnotiteli jmenovanými ředitelem školy, kteří jsou držiteli platných osvědčení k hodnocení zkoušek společné části maturitní zkoušky.

Kritéria hodnocení zkoušek a dílčích zkoušek společné části maturitní zkoušky a kritéria celkového hodnocení maturitní zkoušky ve školním roce 2014/2015 naleznete [zde](#).

Celkový bodový zisk z komplexní zkoušky z českého jazyka a literatury se vypočítá jako vážený průměr procentních bodů získaných ve všech 3 dílčích zkouškách, přičemž váhy jednotlivých zkoušek (didaktický test : písemná práce : ústní zkouška) jsou 1 : 1 : 1. Převod výsledků zkoušek (vyjádřených procentními body) na známku je součástí kritérií hodnocení, která zveřejnilo MŠMT.

ZDROJE INFORMACÍ

Katalog požadavků k maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury platný pro školní rok 2014/2015 je základním dokumentem při přípravě žáků na tuto komplexní zkoušku. Vymezuje nejen požadavky na očekávané vědomosti a dovednosti, které jsou ověřovány v rámci maturit ve společné části, ale obsahuje také základní specifikace dílčích zkoušek z tohoto povinného předmětu a v neposlední řadě i příklady testových úloh, zadání písemné práce nebo pracovní list k ústní zkoušce.

Katalog požadavků pro maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury platný ve školním roce 2014/2015 naleznete ke stažení ve formátu PDF na oficiálním webu maturitní zkoušky [zde](#).

Na oficiálních stránkách www.novamaturita.cz jsou průběžně zveřejňovány a aktualizovány důležité termíny, užitečné informace a doporučení. Maturantům jsou zde k dispozici **ilustrační testy, soubory vzorových úloh nebo příručky, které lze využít při přípravě na písemnou práci**. Na stránkách jsou také zveřejněny didaktické testy a zadání písemných prací z minulého školního roku.

PUBLIKACE
K MATURITĚ 2015

TESTY A ZADÁNÍ
PÍSEMNÝCH
ZKOUŠEK SČ MZ

UDĚLÁŤ
MATURITU NA
FACEBOOKU

Prostřednictvím facebookového profilu **Uděláť maturitu** jsou uživatelé informováni o všech důležitých skutečnostech týkajících se maturitní zkoušky, mohou si zde předávat zkušenosti nebo se dozvědět zajímavosti ze světa vzdělávání. Mezi oblíbenými stránkami uživatelů facebooku by tedy **Uděláť maturitu** neměla chybět.

V pracovních dnech je jako další informační zdroj k dispozici také **HelpDesk Centra**, jeho pracovníky můžete kontaktovat prostřednictvím e-mailové adresy info@novamaturita.cz nebo na telefonním čísle 224 507 507.

Důležitá poznámka!

Informace, které Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání neautorizovalo, mohou být nepravdivé nebo zavádějící a jejich užití může čtenáře postavit do nepříjemných situací v konfrontaci s podmínkami vlastní realizace maturitní zkoušky. Pokud již informace či služby jiného než oficiálního zdroje využijete, ověřte si vždy jejich relevantnost prostřednictvím oficiálních informačních zdrojů Centra: www.novamaturita.cz, oficiální HelpDesk (tel.: 224 507 507, e-mail: info@novamaturita.cz) nebo facebookový profil **Uděláť maturitu**.

Vždy se tedy, prosím, přesvědčte, zda informace, a to zejména ty uvedené na internetu, pochází z oficiálních zdrojů.

